

СТАНИСЛАВ ЛЕМ

УРАНОВИТЕ УШИ

Част 2 от „Приказки на роботите“

Превод от полски: Павел Николов, —

chitanka.info

Живял някога един инженер-космогоник, който разпалвал звезди, за да победи тъмнината. Пристигнал той в мъглявината Андромеда, когато все още била пълна с черни облаци. Веднага завъртял грамаден вихър, а когато вихърът се задвижил, космоникът посегнал за своите лъчи. Той имал три лъча: червен, виолетов и невидим. Омагьосал звездното кълбо с първия и то веднага се превърнало в червен гигант, но в мъглявината не станало по-светло. Боднал звездата с втория лъч така, че победяла. И казал на ученика си: „Пази я!“, след което отишъл да разпалва други. Ученикът чакал хиляда години и още хиляда, а инженерът не се връщал. Чакането му омръзнало. Позавъртял звездата и тя от бяла станала синя. Това му харесало и си помислил, че вече всичко може. Искал да я завърти още малко, но се опарил. Потърсил в ковчежето, което Космогоник оставил, а там нямало нищо, но някак си повече от нищо; гледал ученикът и не виждал никакво дъно. Сетил се, че това е невидимият лъч. Искал да подбутне с него звездата, но не знаел как. Взел ковчежето и го хвърлил цялото в огъня. Тогава всички облаци на Андромеда заблестели, сякаш грейнали едновременно сто хиляди слънца, и в цялата мъглявина станало светло като ден. Зарадвал се ученикът, но кратко тряяла радостта му, защото звездата се пръснала. Тогава, виждайки пораженията, Космогоник долетял и тъй като не искал нищо да отиде на халост, хващал пламъците и правел от тях планети. Първата направил газова, втората въглеродна, а за третата му останали само най-тежки метали, така че от тях се получила актинидна планета. Свил я Космогоник, пуснал я в полет и казал: „Ще се върна след сто милиона години, да видим какво ще излезе от това“. И тръгнал да търси ученика си, който от страх пред него избягал.

А на планетата, Актинурия, се появила могъщата държава на палатинидите. Всеки от тях бил толкова тежък, че можел да ходи само по Актинурия, защото на други планети почвата под него пропадала, а когато викнел, планини събарял. Но на родната си планета палатинидите стъпвали леко и не смеели да повишат глас, защото техният владетел, Архиторий, не знаел мярка в жестокостта си. Той живеел в дворец, изсечен от платинена скала, в който имало шестстотин огромни зали, а във всяка зала лежала по една негова ръка, толкова бил голям. Не можел да излезе от двореца, но навсякъде имал шпиони, толкова бил подозрителен, и досаждал също така на своите поданици с алчността си.

Палатинидите нямали нужда нощно време от никакви лампи или огньове, защото всичките планини на планетата им били радиоактивни, така че и при новолуние се виждало ясно. През деня, когато слънцето напичало прекалено силно, те спели в подземията на планините си и само нощем се събирали в металните долини. Но жестокият Архиторий заповядал да хвърлят в котлите, в които топели паладий и платина, късове уран и известил за това по цялата държава. Всеки палатинид трябвало да дойде в кралския дворец, където му вземали мярка за нова броня и му слагали нараменници и шлем, ръкавици, наколенници и забрало, които светели сами, защото били направени от уранова ламарина, а най-силно светели ушите.

Оттогава палатинидите не можели да се събират на общи съвети, защото ако събранието станело прекалено многобройно, избухвало. Така че трябвало да водят самотен живот, заобикаляйки се отдалече заради страха от верижна реакция, а Архиторий се радвал на техните мъки и ги товарел с все по-нови данъци. Монетните му дворове сечели в сърцето на планините оловни дукати, защото на Актинурия имало най-малко олово и то било най-ценно.

Велика била бедата, сполетяла поданиците на злия владетел. Някои искали да вдигнат бунт срещу Архиторий и се разбирали за това с жестове, но не се получавало нищо, защото винаги се намирал някой по-неразбиращ, който се приближавал до останалите да попита за какво става дума, и заради неговата недосетливост заговорът моментално хвръквал във въздуха.

На Актинурия живеел един млад изобретател, наречен Пирон, който се научил да изтегля от платина толкова тънки жици, че от тях можело да се правят мрежи за ловене на облаци. Пирон изобретил жичния телеграф, а след това опънал толкова тънки жици, че ги нямало никакви и по този начин се появил безжичният телеграф. Изпълнили се с надежда жителите на Актинурия, защото мислели, че вече ще могат да организират заговора. Но хитрият Архиторий подслушвал всички разговори, държейки във всяка от своите шестстотин ръце по един платинен проводник, така че знаел какво си говорят поданиците му, а щом чуел думата „бунт“ или „метеж“, веднага изпращал кълбовидни мълнии, които превръщали заговорниците в горяща локва.

Пирон решил да надхитри злия владетел. Когато се обаждал на приятелите си, вместо „буонт“ казвал „обувки“, вместо „заговорнича“ — „правя отливка“ и по този начин подготвял въстанието. А Архиторий се чудел как така неговите поданици изведнъж са се заели с обущарство, защото не знаел, че когато казват „да го сложим на калъп“, това означава „да го набием на огнен кол“, а изразът „тесни обувки“ се отнася за неговата тирания. Но тези, към които Пирон се обръщал, не винаги го разбирали добре, защото не можел да им разкрие по друг начин своите планове освен с обущарска реч. Обяснявал им ги и така, и иначе, а когато видял, че не разбират, веднъж телеграфирал непредпазливо: „да дерем плутониеви ивици“, уж че за обувки. Но тук кралят се ужасил, защото плутоният е най-близък роднина на урана, а уранът — на тория, нали той се казвал Архиторий. Затова изпратил веднага бронирани стражи, които хванали Пирон и го хвърлили върху оловния паркет пред лицето на краля. Пирон не признал нищо, но кралят го затворил в паладиевата кула.

Всякаква надежда напуснала палатинидите, но дошло уреченото време и се върнал в техния край Космогоник, създателят на трите планети.

Погледнал отдалече реда, който царял на Актинурия, и си казал: „Така не може да бъде!“ След което изпрел най-тънко и най-твърдо лъчение, поставил в него като в пашкул своето тяло, за да чака завръщането му, а сам приел формата на беден войник от обоза и слязъл на планетата.

Когато паднал мрак и само далечните планини осветявали със студен пръстен платинената долина, Космогоник искал да се доближи до поданиците на крал Архиторий, но те го избягвали с най-голяма тревога, страхувайки се от уранова експлозия, а той напразно гонил ту един, ту друг, защото не разбирал причината да бягат така от него. Обикалял по хълмовете, подобни на рицарски щитове, със звънящи крачки, докато не стигнал до подножието на кулата, в която Архиторий държал окования Пирон. Видял го Пирон през решетките и Космогоник му се сторил, макар и под формата на скромен робот, различен от всички палатиниди, тъй като изобщо не светел в тъмното, а бил тъмен като труп. Това било така, защото в доспехите му нямало и частица уран. Пирон искал да го повика, но устата му била занитена, затова само хвърлял искри, удряйки главата си в стената на своя затвор,

а Космогоник, като видял блясъка, се приближил до кулата и погледнал през решетките на прозорчето. Пирон не можел да говори, но можел да звъни с оковите си, така че иззвънил на Космогоник цялата истина.

— Търпи, чакай — рекъл му той — и ще дочакаш.

Космогоник отишъл в най-дивите планини на Актинурия и три дни търсел кадмиеvi кристали, а когато ги намерил, изковал от тях листи, удряйки ги с паладиеви камъни. Изрязал от кадмиеvите листи наушници и ги сложил пред прага на всеки дом. А палатинидите, които ги намирали, се чудели и ги слагали веднага, защото било зима.

През нощта сред тях се появил Космогоник и толкова бързо движел една разжарена пръчка, че се получавали огнени линии. По този начин им пишел в тъмнината: „Вече можете да се приближите без опасения, кадмият ще ви предпази от урановата гибел“. Те обаче мислели, че е кралски шпионин и не се доверявали на съветите му. Разгневил се Космогоник, че не му вярват, отишъл в планините и съbral там уранова руда, стопил я на сребрист метал и изсякъл от него блестящи дукати; на едната им страна се намирал сияйният профил на Архиторий, а на другата — изображение на шестстотинте му ръце.

Натоварен с урановите дукати, Космогоник се върнал в долината и показал на палатинидите чудо невиждано: хвърлял дукатите надалече от себе си, един след друг, така че от тях се образувала звъняща купчина, и когато хвърлил още един дукат над нормата, въздухът затреперил, от дукатите плиснало сияние и те се превърнали в бяло пламтящо кълбо, а когато вятърът издухал всичко, останал само кратер, стопен в скалата.

След това Космогоник започнал да хвърля за втори път дукати от чувала, но по друг начин, защото щом хвърлел един дукат, веднага го покривал отгоре с кадмиеva плочка и макар че се получила купчина, шест пъти по-голяма от предишната, не се случило нищо. Появярвали му тогава палатинидите, струпали се на едно място и с най-голямо удоволствие веднага направили заговор срещу Архиторий. Искали да свалят краля, но не знаели как, защото дворецът му бил заобиколен с лъчиста стена, а на подвижния мост стояла машина-палач и който не знаел паролата, го разсичала на парчета.

Тъкмо тогава обаче дошло времето да се плаща новия данък, който алчният крал установил. Раздал Космогоник на кралските

поданици уранови дукати и им казал да си платят с тях данъка. Така и направили.

Радвал се кралят, че съкровищницата му се пълни с толкова много светещи дукати, защото не знаел, че са уранови, а не оловни. През нощта Космогоник стопил решетките на затвора, освободил Пирон и когато вървели мълчаливо по долината под светлината наadioактивните планини, сякаш пръстен от луни паднал и опасъл хоризонта, блеснала внезапно ужасяваща светлина, защото купът уранови дукати в кралската съкровищница нараснал и в него започнала верижна реакция. Поднебесната експлозия направила на парчета двореца и металното тяло на Архиторий, а силата й били такава, че шестстотинте откъснати ръце на тиранина полетели в междузвездното пространство. На Актинурия се възцарила радост, Пирон станал неин справедлив господар, а Космогоник, като се върнал в тъмнината, извадил тялото си от лъчиствия пашкул и заминал да разпалва звезди. А шестстотинте платинени ръце на Архиторий кръжат и до днес около планетата като пръстен, подобен на Сатурновия, светят с великолепен блясък, стократно по-силен от светлината наadioактивните планини и радостните палатиниди си казват: „Вижте каква добрина ни прави Торий“. А понеже някои все още го наричат голямо зло, казаното се превърнало в пословица, дошла до нас след дълги пътешествия сред галактическите острови и затова казваме: „Всяко зло за добро“.

Този превод не е публикуван на хартия.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на **Моята библиотека** и нейните всеотдайни помощници.

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.